

Изх. № 855/28.11.2017

ДО
КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
МИНИСТЪР
НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

СТАНОВИЩЕ

ОТ: Фондация „Български център за нестопанско право”, със седалище и адрес на управление: ул. Христо Белчев, 3, ет. 2, тел.: 02/ 981 66 17 , БУЛСТАТ: 130570377,

Във връзка с писмо № 9105-390 /17.11.2017 на заместник-министъра на образованието и науката Таня Михайлова

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Български център за нестопанско право (БЦНП) е фондация, регистрирана съгласно българското законодателство през 2001 г. като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза и вписана в Централния регистър на юридическите лица с нестопанска цел при Министерство на правосъдието под номер: 004/21.08.2001 г. Мисията на БЦНП е да оказва подкрепа при изработване и прилагане на закони и политики с цел развитие на гражданското общество, гражданското участие и доброто управление в България. БЦНП следва мисията си, вярвайки, че развитието на правната рамка на нестопанските организации е основен механизъм за създаване на независимо и проспериращо гражданско общество.

Обезпокоени сме от цитираното писмо на заместник-министъра на образованието и науката г-жа Михайлова. То поставя сериозни въпроси за политиката на МОН да прилага принципите и нормите на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО). От друга страна, писмото дава израз на разбиране, което безспорно противоречи на общите стратегически документи на правителството спрямо гражданския сектор за търсене на партньорство с цел създаване, развитие и реализиране на политики, насочени към различни целеви групи.

Противоречие с принципите и нормите на ЗПУО

На първо място, посоченият в писмото мотив за въвеждане на ограничението НПО да не могат директно да взаимодействат с училищното ръководство по повод работата си с деца, следва от превратно тълкуване на цитираната норма – чл. 219, ал. 2,

т. 2 от ЗПУО. С писмото се въвежда отново централизация в системата, отречена от философията и нормите на ЗПУО.

Разпоредбата вменява задължение на педагогическия персонал да отговаря за живота и здравето на учениците по време на образователния процес или по време на други дейности, организирани от училището¹. Разбира се, този текст следва да се тълкува и прилага в съответствие с въведените от ЗПУО механизми за работа на образователните институции, включително следвайки прогласения в чл. 3, ал. 2, т. 10 принцип за „автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация“. Правилото е, че пропускателният режим в училищата и детските градини се определя от директора, като негово задължение и правомощие е да определя кои физически и юридически лица и по какъв начин да бъдат допускани в съответното поверено му учебно заведение. Отговорност на директора е да провери дали всички субекти, които извършват каквато и да е дейност на територията на училището, изпълняват дейността си съобразно правилата на закона, и разбира се – осигуряват зачитане и уважение към правата на децата. В този смисъл, не е възможно с писмо на заместник-министъра на образованието да се промени този ред, като се въведе изискването за „подкрепа“ (неясно от правна гледна точка като последица понятие) от страна на министъра и/или началника на съответното регионално управление на образованието (РУО).

Функциите и правомощията на директора на държавна и общинска детска градина, на държавно и общинско училище и на център за подкрепа за личностно развитие са изчерпателно уредени в чл. 19 от Наредба № 12 от 01.09.2016 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти (Обн. ДВ, бр. 75 от 27.09.2016 г.). В чл. 19, ал. 2, т. 1 от Наредбата ясно се посочва, че директорът като „орган на управление и контрол“ на държавна или общинска детска градина, съответно на държавно или общинско училище, изпълнява своите функции, като „планира, организира, контролира и отговаря за дейностите, свързани с обучение, възпитание и социализация в институцията“. Едновременно с това, сред правомощията на началника на РУО, предвидени в чл. 3, ал. 2, т. 1-55 от Правилника за устройството и функциите на регионалните управления на образованието (Обн. ДВ, бр. 13 от 7.02.2017 г.), не може да бъде открито правомощие, което да му е вменено, за или във връзка с упражняването на контрол или координация при взаимодействието между институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представителите на юридическите лица с нестопанска цел. Ето защо, ако с писмото се цели изрично да бъде изключен така предвидения и регламентиран ред за това кой и как може да участва в училищния живот и да се въведе нещо като изричен централизиран разрешителен режим, то това е противоречаща на закона практика и следва незабавно да бъде отменена като незаконосъобразна.

¹ Подобно задължение е предвидено и в Закона за закрила на детето, където ясно е означено, че всеки, на когото е поверена грижата за дете, носи отговорност за живота и здравето му.

Антипартньорска позиция спрямо граждански организации

На второ място, следва да се отбележи, че няма как, според текста и изложения мотив, това писмо да не се приеме като тенденциозно спрямо гражданските организации. Макар в него да се използва изразът „извън представителите на държавната власт“, т.е. редът за получаване на „подкрепа“ от страна на министъра на образованието и науката или началника на РУО за осъществяване на посещения в институциите от системата на предучилищното и училищното образование се отнася за всички останали категории субекти, то единствен и явен акцент се поставя върху неправителствените организации. В този смисъл е налице съмнение, че става въпрос за целенасочено отношение именно към гражданските организации. Трябва да подчертаем, че един от принципите на самия ЗПУО е „ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието“ (чл. 3, ал. 2, т. 11).

Не на последно място, следва да се има предвид, че въведеното ограничение ще трябва да се отнася и до училищните настоятелства, които са юридически лица с нестопанска цел и са изконна структура със специален мандат по ЗПУО да участва в училищния живот. На практика, с писмото се въвежда нов ред за работата на настоятелството в конкретното училище, съгласно който ще е необходимо допълнително одобрение от министъра на образованието и науката или началника на регионалното управление на образованието за всяко тяхно посещение в конкретното училище.

Накрая, бихме искали да подчертаем, че ние не сме против осигуряване на безопасна и здравословна среда в образователните институции, която да стимулира социалното, емоционалното и физическото развитие на децата. Задължително е в тази посока да бъде осъществяван ефективен контрол върху достъпа на различните заинтересовани страни (представители на граждански организации, търговски дружества, доброволни формирания, професионалисти-физически лица и др.) и върху законосъобразността на дейността на тези лица при взаимодействието им с децата съобразно зачитането правата и интересите на последните. Намираме, че такъв контрол е възможен именно по силата на действащия нормативен ред, който предвижда разрешение от страна на директора относно времето и начина на провеждане на дейности от и по инициатива на граждански организации с учениците, получаване на информирано съгласие от родителите за срещи с децата и задължителното присъствие на такива срещи от страна на ръководството на училището или на училищния психолог/педагогически съветник. В този смисъл, смятаме, че изискване за одобрение от министъра на образованието и науката или началника на РУО, осъществявано въз основа на писмена комуникация, по никакъв начин не би допринесло за предотвратяване или идентифициране на неправомерни или недобросъвестни действия по време на посещения на територията на образователните институции.

Уважаеми господин Вълчев,

Настояваме Вие, като министър на образованието и науката и орган на изпълнителната власт за ръководство и управление на образователната политика в България, да заемете ясна и категорична позиция дали стоите зад посоченото писмо, като дадете мотиви за това, а в случай, че не го подкрепяте - да отмените писмо № 9105-390 /17.11.2017 на МОН.

С уважение,

Надя Шабани,

Директор на БЦНП